

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta (HE 132/2018 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Mika Björklund, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Helena Hynynen, Verohallinto
- ylitarkastaja Tiina Salonen, Verohallinto
- hankekoordinaattori Esa Kosonen, Patentti- ja rekisterihallitus

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yritys- ja yhteisötietolakia. Ehdotetuilla muutoksilla siirrettäisiin vastuu Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhteisesti ylläpitämän yritys- ja yhteisötietojärjestelmän teknisestä ylläpidosta yksin Patentti- ja rekisterihallitukselle. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä teknisiä muutoksia. Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen keskeinen sisältö. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon välistä toimivallanjakoa siten, että vastuu niiden yhteisesti ylläpitämän yritys- ja yhteisötietojärjestelmän teknisestä ylläpidosta ja kehittämisestä siirrettäisiin Patentti- ja rekisterihallitukselle. Verohallinnon rekisteröintitehtävät säilyisivät ennallaan. Merkintöjä järjestelmään ja rekisteriin voisivat edelleen tehdä kumpikin viranomainen.

Talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä muutoin muuttamattomana, mutta ehdottaa lakiehdotuksesta poistettavaksi viittaus maakuntiin

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2018 vp

kantarekisteriin rekisteröitävänä yhteisönä (lain 3 §:n 1 momentin 3 kohta). Talousvaliokunta toteaa, että ehdotetun säännöksen mukaista maakuntaorganisaatiota ei ole nykyisellään olemassa, eikä perustuslakivaliokunnan viimeaikaisen käytännön (PeVL 33/2018 vp — HE 145/2018 vp) mukaan ole hyväksyttävissä, että tulevaisuudessa perustettaviksi tarkoitettuihin organisaatioihin voitaisiin viitata lainsäädännössä. Koska käsillä olevalla lainsäädännöllä on yhteys vuoden 2019 talousarviomenettelyyn, lakiehdotukset tulee pystyä käsittelemään eduskunnan täysistunnossa mahdollisimman pikaisesti.

Lisäksi teknisenä poistona talousvaliokunta ehdottaa lain 10 §:n 3 momenttia ja 11 §:n 2 momenttia koskevat muutosehdotukset hylättäviksi, koska vastaava sääntely sisältyy jo hallituksen esitykseen 127/2018 vp.

Sääntelyn jatkokehittäminen. Lakiehdotus sisältää järjestelmän ylläpidon ja kehittämisvastuun siirtoa koskevien säännösten lisäksi myös Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 johdosta laaditun yhteisrekisterinpitäjiä koskevan sääntelyn, jonka mukaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sisältyvien henkilötietojen käsittelyssä rekisterinpitäjinä toimivat sekä Patentti- ja rekisterihallitus että Verohallinto. Nämä säännökset koskevat myös järjestelmään sisältyviä henkilötietoja. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että jatkossa yritys- ja yhteisötietolainsäädäntöä uudistettaessa tulee arvioida tietosuoja-asetuksessa säädettyjen velvoitteiden näkökulmasta tarve säännellä nykytilaa täsmällisemmin lain tasolla yhteisrekisterinpitäjien tehtävät ja vastuut henkilötietojen käsittelyssä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 132/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 14 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1325/2006,
muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 5 kohta, ~~3 §:n 1 momentin 3 kohta~~, 5 ja 9 §, 10 §:n 1 momentti, 2 momentin 1 ja 2 kohta sekä ~~3 ja 4~~ momentti, 11 §:n 1 momentti sekä 17 ja 20 §, sellaisena kuin niistä on 10 §:n 1 momentti laissa 1099/2014, ~~10 §:n 3 momentti laissa 464/2017 ja 11 § osaksi laissa 464/2017~~, sekä

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2018 vp

lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti ja 11 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa / , uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yrityksiä ja yhteisöjä yksilöivien yhtenäisten tunnusten antamiseen ja käyttöön sekä yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tunniste- ja perustietojen ilmoittamiseen, keräämiseen ja tallentamiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, järjestelmän ylläpitämiseen sekä järjestelmään sisältyvien tietojen luovuttamiseen.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän teknisestä ylläpidosta ja kehittämisestä vastaa Patentti- ja rekisterihallitus. Merkintöjä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sekä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin voivat tehdä Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) yritys- ja yhteisötietojärjestelmällä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävää yhtenäistä tietojärjestelmää, joka muodostuu Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon käyttöön tallettavista rekisteröintivelvollisten tunniste- ja perustiedoista ja näitä tietoja sisältävästä rekisteristä sekä tarvittavista yhteyksistä tietoja ylläpitäviin järjestelmiin ja yleisiin tietoverkkoihin;

3 §

~~Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröivät yksiköt~~

~~Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidään seuraavat yhteen tai useampaan asianomaiseen kantarekisteriin rekisteröivät yritykset ja yhteisöt:~~

~~3) valtio ja sen laitos, kunta, kuntayhtymä, maakuntalain (/) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu maakunta, seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta sekä muu julkisoikeudellinen oikeushenkilö;~~

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2018 vp

5 §

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävät tiedot

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkitään 4 §:ssä luetellut tiedot lukuun ottamatta seuraavia vain verotusta varten ylläpidettyjä tietoja:

1) luonnollisen henkilön henkilötunnus, henkilön nimi, jos hän käyttää toiminnassaan rekisteröityä toiminimeä, ja muu kuin yleiseen käyttöön tarkoitettu osoite;

2) muuta kuin elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tunnistetiedot 4 §:n 2 momentin 2—7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta; sekä

3) verotusyhtymän tunnistetiedot 4 §:n 2 momentin 2—7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta.

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin ei merkitä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja myöskään, kun niitä yllä pidetään yritys- ja yhteisötietojärjestelmää varten.

Sellaisen yrityksen ja yhteisön sekä muun rekisteröintivelvollisen, jonka toiminta katsotaan kokonaan päättyneeksi, yhteystiedot poistetaan yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä vuoden kuluttua toiminnan päättymisestä.

9 §

Yritys- ja yhteisötunnuksen antaminen

Rekisteröintivelvolliselle annetaan yritys- ja yhteisötunnus sen tekemän 10 §:ssä tarkoitetun perustamisilmoituksen perusteella. Tunnuksen antaa ja merkitsee rekisteriin joko Patentti- ja rekisterihallitus tai Verohallinto. Tunnus voidaan antaa myös mainittujen viranomaisten aloitteesta, jos se on tarpeen viranomaisen lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi.

10 §

Perustamisilmoitus

Rekisteröintivelvollisen yrityksen tai yhteisön perustamisesta tai elinkeinotoiminnan aloittamisesta tai kotipaikan siirtämisestä Suomeen on ilmoitettava tarkoitusta varten vahvistetulla perustamisilmoituslomakkeella tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa. Ilmoitus voidaan toimittaa Patentti- ja rekisterihallitukseen tai Verohallintoon.

Perustamisilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot ja asiakirjat:

1) ilmoituksen perusosassa yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittävät 4 §:n 1 momentin mukaiset tiedot, tieto siitä, mihin rekistereihin ilmoitaudutaan, sekä asiamiehen tai muun yhdyshenkilön yhteystiedot;

2) Verohallinnon osassa tiedot arvonlisäverovelvolliseksi, vakuutusmaksuverovelvolliseksi tai säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi merkitsemistä varten sekä tiedot ennakkoperintärekisteriin merkitsemistä ja ennakon määräämistä varten, ellei tietoja ole toimitettu suoraan Verohallintoon;

~~Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja 2 momentin 3 kohdassa säädetään, seuraavat tiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa:~~

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2018 vp

~~1) tieto kaupparekisterilain (129/1979) 3 §:n 1 momentin 1, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetun yhteisön tosiasiallisista edunsaajista, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitettuja asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä;~~

~~2) tieto ulkomaisen trustin tosiasiallisista edunsaajista.~~

Edellä 3 §:n 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt, joilla ei ennakkoperintälain tai arvonnäisäverolain säännösten mukaan ole velvollisuutta ilmoittautua rekisteröitäväksi Verohallinnon työnantaja- tai ennakkoperintärekisteriin eikä arvonnäisäverovelvollisten rekisteriin, sekä mainitun momentin 4 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt voivat antaa tietonsa erikseen tätä tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa.

11 §

Muutos- ja lopettamisilmoitus

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään 4 §:n 1 momentin mukaisesti talletetun seikan muuttumisesta tulee viivytyksittä tehdä ilmoitus tarkoitusta varten vahvistetulla ilmoituslomakkeella tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa. Ilmoitus on tehtävä myös 4 §:n 2 momentin 2—10 kohdan mukaisten tietojen tai niiden perusteissa tapahtuneiden muutosten johdosta samoin kuin muun sellaisen asiantilan muuttumisesta, josta voimassa olevien säännösten mukaan tulee ilmoittaa kantarekisteriin.

~~Seuraavat tiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa:~~

~~1) tieto kaupparekisterilain 3 §:n 1 momentin 1, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetun yhteisön tosiasiallisista edunsaajista, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitettuja asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä;~~

~~2) tieto ulkomaisen trustin tosiasiallisista edunsaajista.~~

Muilta osin ilmoituksen toimittamisessa noudatetaan, mitä 10 §:n 1 momentissa säädetään perustamisilmoituksen toimittamisesta.

17 §

Viranomaisten rekisteröintivastuut

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettavien tietojen oikeusvaikutukset määräytyvät kantarekistereitä koskevien säännösten mukaan. Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin tehtävien merkintöjen oikeellisuudesta vastaa se viranomainen, jonka kantarekisteriin kyseinen tieto on tallennettu tai joka tekee merkinnän yritys- ja yhteisötietojärjestelmään.

Rekisterinpitäjinä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sisältyvien henkilötietojen käsittelyssä toimivat Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto.

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2018 vp

20 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä ilmoitusten vastaanottamisesta, yritys- ja yhteisötunnuksen antamisesta ja sen teknisestä muodosta, lopettaneiden yritysten ja yhteisöjen tietojen käsittelystä yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä, ilmoitusten sisällön vahvistamisesta, asiakirjojen säilytyksestä ja arkistoinnista sekä teknisistä yhteyksistä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ja kantarekisterien välillä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 30.11.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo liik
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Lea Mäkipää sin
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller